

Demensplan 2020

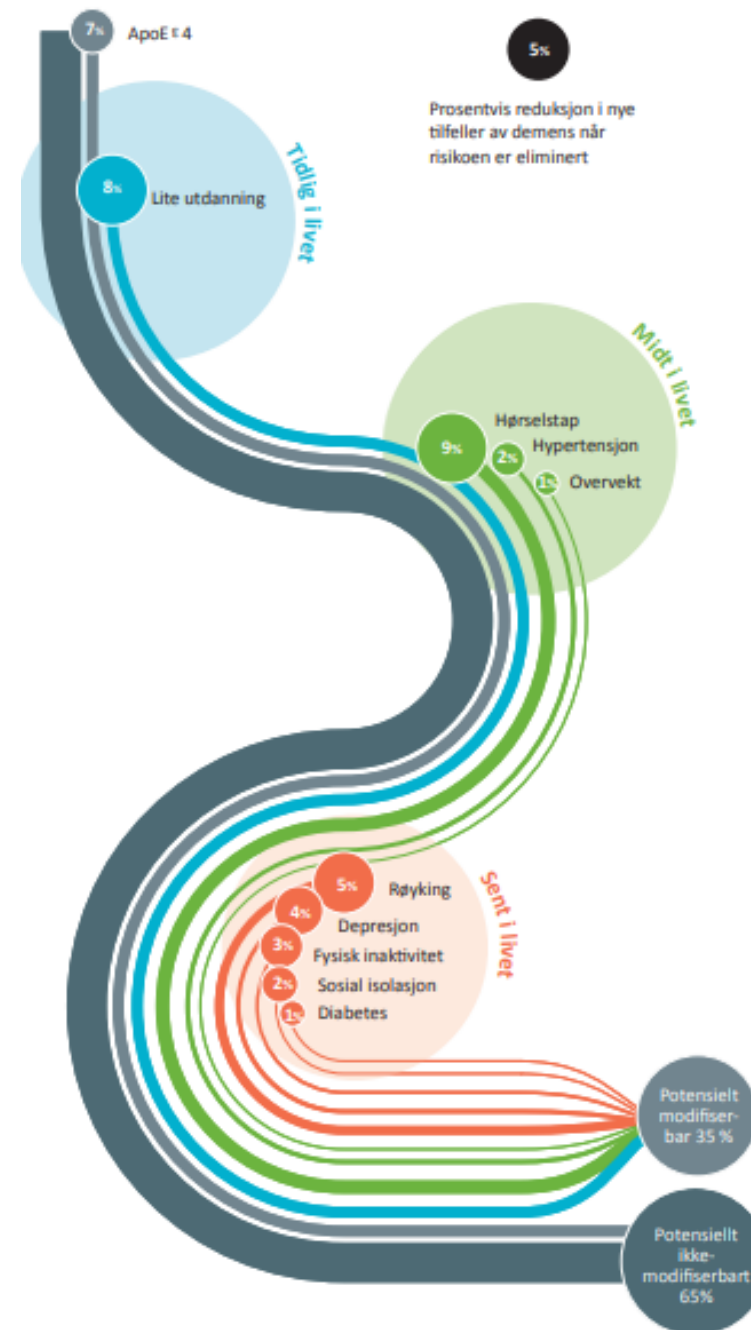
Dagaktivitetstilbud for personer med demens og tilskuddsordningen

Per-Christian Wandås, seniorrådgiver, avd. kommunale helse- og omsorgstjenester

Hovedutfordringer

- Forebygging
- Kunnskap og kompetanse
- Diagnostisering og oppfølging etter diagnose
- Fleksible og differensierte aktivitets- og avlastningstilbud
- Gode og tilpassede tjenester gjennom hele sykdomsforløpet
- Deltakelse og involvering

Demensplan 2020 - Strategier og tiltak

1. Selvbestemmelse, involvering og deltakelse
2. Forebygging – det som er bra for hjertet er bra for hjernen
3. Diagnose til rett tid og tett oppfølging etter diagnose
4. **Aktivitet, mestring og avlastning**
5. Pasientforløp med systematisk oppfølging og tilpassede tjenestetilbud
6. Forskning, kunnskap og kompetanse

4) Aktivitet, mestring og avlastning

- Dagaktivitetstilbud
- Utvikle fleksible avlastningsordninger
- Pårørendeskoler o.l.
- Samarbeid med frivillige

Nasjonalt faglig retningslinje om demens

9.4 Dagaktivitetstilbud ved demens

Dagaktivitetstilbud

Strong recommendation

Kommunen bør tilby tilrettelagt og tilpasset dagaktivitetstilbud til personer med demens. Dagaktivitetstilbudet bør inneholde både sosiale, kognitive og fysiske stimulerende aktiviteter.

Merknad:

Aktivitetene som tilbys, skal bidra til å ivareta deltakerens funksjoner i dagliglivet, fremme livskvalitet og å bidra til å forebygge/ redusere isolasjon og ensomhetsfølelse. I tillegg vil dagaktivitetstilbudet kunne innebære avlastning og støtte til pårørende.

Helse- og omsorgstjenesteloven fastsetter en plikt for kommunene til å tilby et dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens, gjeldende fra 1. januar 2020.

Rationale   Practical info   References

Innholdet i tilbudet

- Bør inneholde både psykososiale og fysiske tiltak/aktiviteter
  - Kognitiv stimulering har gunstig effekt på kognitiv fungering og livskvalitet ([kunnskapssenteret](#))
  - Fysisk aktivitet gir en rekke helsegevinster og positive fysiologiske effekter sammenlignet med det å sitte/ligge stille ([aktivitetshåndboken](#))
- Kan også inneholde andre ting som kognitiv trening, erindringsterapi, valideringsterapi, musikkterapi og sansestimulering

Effekt av dagaktivitetstilbud

- bedre livskvalitet og funksjonsevne
- avlastning for pårørende
- mulig utsettelse av innleggelse i sykehjem

Organisering av dagaktivitetstilbud

- Tilrettelagt for personer med demens
- Transport
- Tidspunkt på døgnet
  - Dag, kveld og helg – hva med natt?
- Ulike måter å organisere tilbudet på
  - Individuelle tilbud, gruppetilbud, lavterskel, dagsenter
- Inn på tunet

Dagtilbud som trinn i omsorgstrappen

Omsorgstrappen - Eldreomsorg

10 BERGENSENER JANUAR 2013
OMSORG OG ALDERDOM

Bli'r det dyrere med hjemmetjenester, tolketjenester eller sykehjem?
SE SIDE 13

Nye bydels-sentre kjernen i rusarbeid

Et viktig tiltak mot åpen rusmiddelbruk i 2013 er å etablere og bygge opp egne Mottaks- og Omsorgsentra (MO-sentre) i bydelene.

TEKST: ANNE KRISTIN LODETZ

MO-sentrene skal hjelpe brukere til å bli annerledes. Blir riktige helseopplag, etablere fast boforhold, bygge nye sosiale nettverk, søke nedvendig økonomisk støtte og utveksle arbeidsliv i denne sammenheng til mål og nytte utvaldt til personer som er i Legemiddelsatt rehabilitering (LAR). Til etablering av MO-sentre er budsjettet allerede nå på millioner årlig. Tre år, samt 3,3 millioner årlig til LAR.

Siden høst 2012 avslutter ordningen med oppførte tilskudd til kommunalt rusarbeid. Fra 2013 velger staten å fordøle tilskuddet til kommunene i rammetilbudet etter en lønnet utgift for kommunene (ekskludert nødvendigheten for sosialhjelp). For Bergen kommune innebærer dette at den statlige finansieringen av dette området reduseres med omkring ni millioner kroner. For å sikre det kommunale arbeidet på rutefelt, blir det opplyst med 26,65 millioner kroner.

En slik løsning innebærer at tiltak og prosjekter videreføres, samtidig som man må prioritere. Når det gjelder tiltak i regi av ALF AS, gir rammebetingelsen rom for videreføring av tilskudd til Klorstubbvegen hotell og Megafon, men ikke til prosjektet Aurora, som er gangstang av ALF AS og Kriminalomsorgen regner. Møteavstansprosjektet til LAR-brukere overlevere, og midlene brukes i stedet på psykiatriske tjenester. Dagsavisen: Robin Hood: huseforbudet er balking for å dekke høyere husleie.

FOREBYGGING

Kultur og trinn

SENIORSENTER, Kulturhus for eldre, Tilbyr arrangementer, aktiviteter, kafeer og fungerer som en møteplass for mange eldre. (FORFOTU) idrettspass som gir tilgang til en rekke aktiviteter for seniorer.

DEN KULTURELLE SPASERSTORKEH: Tilbyr kulturopplevelser til eldre personer i Bergen, er et tverrfaglig samarbeid mellom helse- og kulturressurser.

Endrer sosialhjelpssatsene

Fra 2013 er sosialhjelpssatsene for Bergen lagt på samme nivå som de statlige veiledende satsene. Utløsningsen er at barnetrigg fortsetter å holdes utenfor ved beregning av sosialhjelpssats, samt at 60 prosent-regelen for arbeidsplasser opprettholdes. Det er et godt arbeidsmarked i Bergen, og sammen med individuell oppfølging av brukerne, gjør det at samlet sosialhjelpsmottakere går ned. Denne utviklingen regner man med vil fortsette i 2013.

Det finnes en trapp som de fleste av byens innbyggere tar noen steg på i alderdommen.

Omsorgstrappen

TEKST: INDIRA ROVLAND & KREFFOTOD, KATARINA LUNDE

Trappetrinnene på denne siden viser det omfattende tilbudet kommunen gir til byens seniorer. De nederste trinnene er enkle tiltak som mange kan benytte seg av. Men når man kommer høyere opp i trappen, er tilbudene bare for dem med større hjelpebehov. Disse tjenestene må det søkes om å få, og de tildeles gjennom kommunens forvaltningsenhet i hver bydel.

BO HJEMME

Selve utfordringen for kommunens eldreomsorg er ikke bare å ha nok plasser på sykehjem, men et tilbud som passer den enkelte hjelpebehov. Målet er nemlig å gi hjelp på lavest mulig nivå i trappen – slik at seniorene er mest mulig selvhjelpne og kan bo hjemme så lenge man ønsker.

Nytt trappetrinn

Det siste året har det kommet et helt nytt trinn i omsorgstrappen i Bergen: OmsorgPlus. Det er et dagbemannet omsorgstilbud med leiligheter der beboerne har et fellesskap knyttet til aktiviteter og tilbud om måltider. Tanken er at eldre vil ha glede av å bo i egen bolig til tross for at de har store hjelpebehov, så tilbudet er opprettet for å dekke et hull mellom omsorgsboliger og institusjoner.

Iføyd andre ord: Eldreomsorg er mye mer enn bare sykehjemsplasser; det er hele omsorgstrappen.

BO HJEMME

Mat levert hjem

Hjelping leverer hjem til hjemmaboende som på grunn av sykdom ikke er i stand til å sørge for eget ernæringsbehov.

Hjelpemidler i hjemmet

Tilrettelegging av hjemmet (rullator, ramp, elektriske rullestoler, fjerning av dørstøtter og løselige) som gjør at eldre med nedsatt funksjonsevne kan klare seg bedre i hverdagen.

Huskommebestemte

Team som kommer til å kontrollere med demens og deretter planere for å bidra til tiltak som kan gjøre at pasienten kan leve bedre med sin sykdom.

Fallforebyggende tilbud

Tilbud til eldre om trening og ergoterapi som hjelper med fallforebygging og balanse.

Trykthsykepleier

Kommer hjem til innbyggere over 75 år som ikke mottar pleie- og omsorgstjenester fra kommunen, og gir dem råd om helsefremmende tiltak og informerer om aktuelle hjelpebud.

Kultur og trinn

SENIORSENTER, Kulturhus for eldre, Tilbyr arrangementer, aktiviteter, kafeer og fungerer som en møteplass for mange eldre. (FORFOTU) idrettspass som gir tilgang til en rekke aktiviteter for seniorer.

Endrer sosialhjelpssatsene

Fra 2013 er sosialhjelpssatsene for Bergen lagt på samme nivå som de statlige veiledende satsene. Utløsningsen er at barnetrigg fortsetter å holdes utenfor ved beregning av sosialhjelpssats, samt at 60 prosent-regelen for arbeidsplasser opprettholdes. Det er et godt arbeidsmarked i Bergen, og sammen med individuell oppfølging av brukerne, gjør det at samlet sosialhjelpsmottakere går ned. Denne utviklingen regner man med vil fortsette i 2013.

Trykthsykepleier

Kommer hjem til innbyggere over 75 år som ikke mottar pleie- og omsorgstjenester fra kommunen, og gir dem råd om helsefremmende tiltak og informerer om aktuelle hjelpebud.

Huskommebestemte

Team som kommer til å kontrollere med demens og deretter planere for å bidra til tiltak som kan gjøre at pasienten kan leve bedre med sin sykdom.

Fallforebyggende tilbud

Tilbud til eldre om trening og ergoterapi som hjelper med fallforebygging og balanse.

Trykthsykepleier

Kommer hjem til innbyggere over 75 år som ikke mottar pleie- og omsorgstjenester fra kommunen, og gir dem råd om helsefremmende tiltak og informerer om aktuelle hjelpebud.

Kultur og trinn

SENIORSENTER, Kulturhus for eldre, Tilbyr arrangementer, aktiviteter, kafeer og fungerer som en møteplass for mange eldre. (FORFOTU) idrettspass som gir tilgang til en rekke aktiviteter for seniorer.

Endrer sosialhjelpssatsene

Fra 2013 er sosialhjelpssatsene for Bergen lagt på samme nivå som de statlige veiledende satsene. Utløsningsen er at barnetrigg fortsetter å holdes utenfor ved beregning av sosialhjelpssats, samt at 60 prosent-regelen for arbeidsplasser opprettholdes. Det er et godt arbeidsmarked i Bergen, og sammen med individuell oppfølging av brukerne, gjør det at samlet sosialhjelpsmottakere går ned. Denne utviklingen regner man med vil fortsette i 2013.

FOR MER INFORMASJON OM DE ULIKE TJENESTENE
www.bergen.kommune.no

BAKGRUNNSBILDE: Fro åpning av byens første OmsorgPlus-boliger på Forfoti.

JANUAR 2013 BERGENSENER 11

Langtidsopphold på sykehjem

Tilbud til eldre som er ute av stand til å ta vare på seg selv i eget hjem. Bemannet med helsepersonell hele døgnet.

Korttidsopphold på sykehjem

Tilbud til eldre som trenger oppfølging etter sykdom eller nermere utredning.

Aldershjem

Dagbemannet boligtjeneste for eldre som ikke lenger fungerer i egen bolig og ikke har omfattende behov for medisinsk hjelp.

Omsorg Plus

Dagbemannet omsorgstilbud med leiligheter der beboerne har et fellesskap knyttet til aktivitetstilbud og tilbud om måltider.

Hjemmesykepleie

Tilbud til eldre som trenger et tilbud for å bryte sosial isolasjon eller for å opprettholde mestring av ferdigheter.

Hjemmebistand

Praktisk bistand til helse- og helsearbeidere.

Dagsenter

Tilbud til eldre som trenger et tilbud for å bryte sosial isolasjon eller for å opprettholde mestring av ferdigheter.

Trykthsykepleier

Kommer hjem til innbyggere over 75 år som ikke mottar pleie- og omsorgstjenester fra kommunen, og gir dem råd om helsefremmende tiltak og informerer om aktuelle hjelpebud.

Huskommebestemte

Team som kommer til å kontrollere med demens og deretter planere for å bidra til tiltak som kan gjøre at pasienten kan leve bedre med sin sykdom.

Fallforebyggende tilbud

Tilbud til eldre om trening og ergoterapi som hjelper med fallforebygging og balanse.

Trykthsykepleier

Kommer hjem til innbyggere over 75 år som ikke mottar pleie- og omsorgstjenester fra kommunen, og gir dem råd om helsefremmende tiltak og informerer om aktuelle hjelpebud.

Kultur og trinn

SENIORSENTER, Kulturhus for eldre, Tilbyr arrangementer, aktiviteter, kafeer og fungerer som en møteplass for mange eldre. (FORFOTU) idrettspass som gir tilgang til en rekke aktiviteter for seniorer.

Endrer sosialhjelpssatsene

Fra 2013 er sosialhjelpssatsene for Bergen lagt på samme nivå som de statlige veiledende satsene. Utløsningsen er at barnetrigg fortsetter å holdes utenfor ved beregning av sosialhjelpssats, samt at 60 prosent-regelen for arbeidsplasser opprettholdes. Det er et godt arbeidsmarked i Bergen, og sammen med individuell oppfølging av brukerne, gjør det at samlet sosialhjelpsmottakere går ned. Denne utviklingen regner man med vil fortsette i 2013.

rsboliger

ud ri

boliger behov

boliger behov

tre boligbygg i rgen, Frogner og med til sammen

boliger for ved kognitiv

ter i Frogner, gene, Vestre Hanshaugen

Ferre unge på sosialhjelp

Sykehjem

Sykehjem Omfattende behov for bistand

Sykehjem er langtids bo-, helse- og omsorgstilbud for innbyggere som ikke lenger kan bo i eget hjem. Oslo har i dag 44 sykehjem med ca. 3750 plasser.

Byrådet vil oppgradere eksisterende sykehjemsplasser til en felles standard, som inkluderer enerom med eget bad, mulighet for samboerrom og tilbud som sansehager, treningsrom, sparom, frisør, dagligvare-butikk, bar, fotpleier og tannklinikkk.

Kilde: Byrådet, Oslo kommune

Tilskudd til dagaktivitetstilbud

- Kommunenes plikt til å tilby tilrettelagt dagaktivitetstilbud for personer med demens er foreslått fra 1.1.2020
- Frem til da videreføres tilskuddsordningen
- 450 nye plasser i 2019
- 20 plasser forbeholdt inn på tunet
- Satsen for videreføring er som tidligere
- Økt sats med 50% for nye plasser som etableres i 2019

Tilskudd til dagaktivitetstilbud

- Tilskuddsordningen forvaltes av Helsedirektoratet.
- Søknad på eget skjema via Altinn
- Forenklet søknad og rapportering
- Ingen søknadsfrist
- Automatisk videreføring etter rapportering

- Mer info her: www.helsedirektoratet.no/tilskudd
- Spørsmål rettes til dagtilbud@helsedir.no

Søknad og rapporterings skjema

Helsedirektoratet

SØKNAD

Vedlegg til søknad i Altinn om tilskudd til etablering og drift av nyopprettet dagaktivitetstilbud for 2017

Opplysninger om søker

Kommunensr.	
Kommunenavn	
Kontonummer	

Beregningsgrunnlag for tilskuddet

Antall plasser per dag	
Antall dager i uken	
Antall timer per dag	
Oppstartsdato	
Antall måneder det søkes tilskudd for	
Antall brukere totalt	

Automatisk beregning av søknadsbeløp

Antall hele plasser	0,0
Søknadsbeløp	kr 0,00

Kort beskrivelse av tilbudet

Tittel på tilbudet	
Beskrivelse av målgruppe	
Innholdet i tilbudet	
Bemanning	

Organisering av tilbudet

Hvor er tilbudet lokalisert?	Hvilke samarbeidspartnere er involvert i tilbudet?
Institusjon (sykehjem)	Andre kommuner (oppgi hvem)
Dagcenter	Frivillige (oppgi hvem)
Aktivitet-/ekspresenter	Private aktører (oppgi hvem)
Eget hjem	Annnet (oppgi hvem)
Ambulerende tjeneste	
Omsorgsbolig/bokollektiv	
Inn på turnet	
Annnet (oppgi hva)	

Godkjenning

	Søker bekrefter å ha myndighet til å søke på vegne av kommunen, at tilbudet oppfyller vilkårene for tilskuddet, og at kommunen aksepterer vilkårene for å motta tilskudd til etablering av nye dagaktivitetsplasser for personer med demens.
--	--

Helsedirektoratet

RAPPORTERING

Vedlegg til rapportering i Altinn for 2017 med søknad om videreføring av tilskudd til dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens i 2018

Opplysninger om søker

Kommunensr.	
Kommunenavn	
Kontonummer	

Automatisk beregning av søknadsbeløp til videreføring

Antall hele plasser til sammen	0
Antall personer som bruker tilbudet til sammen	0
Samlet tilskuddsbeløp (føres i Altinn)	kr 0,00

Forklaring til skjema

Vennligst fyll ut de nødvendige rosa feltene. De grønne fylles ut automatisk! Tilskuddsbeløpet i dette skjema skal føres inn i Altinn-skjemaet under "søknadsbeløp". Det skal kun rapporteres på plasser som faller innenfor tilskuddsordningen, dvs. som er opprettet i perioden 2012 til nå. Er det opprettet flere plasser enn det er søkt tilskudd til, må det evt. sendes ny søknad for å få tilskudd for disse plassene. Vi ber dere ta kontakt dersom det er tilbud som ikke skal videreføres til neste år. Under "antall brukere" skal det rapporteres på det faktiske antall personer som benytter seg av dagtilbudet per uke, målt i løpet av 3. uke i november.

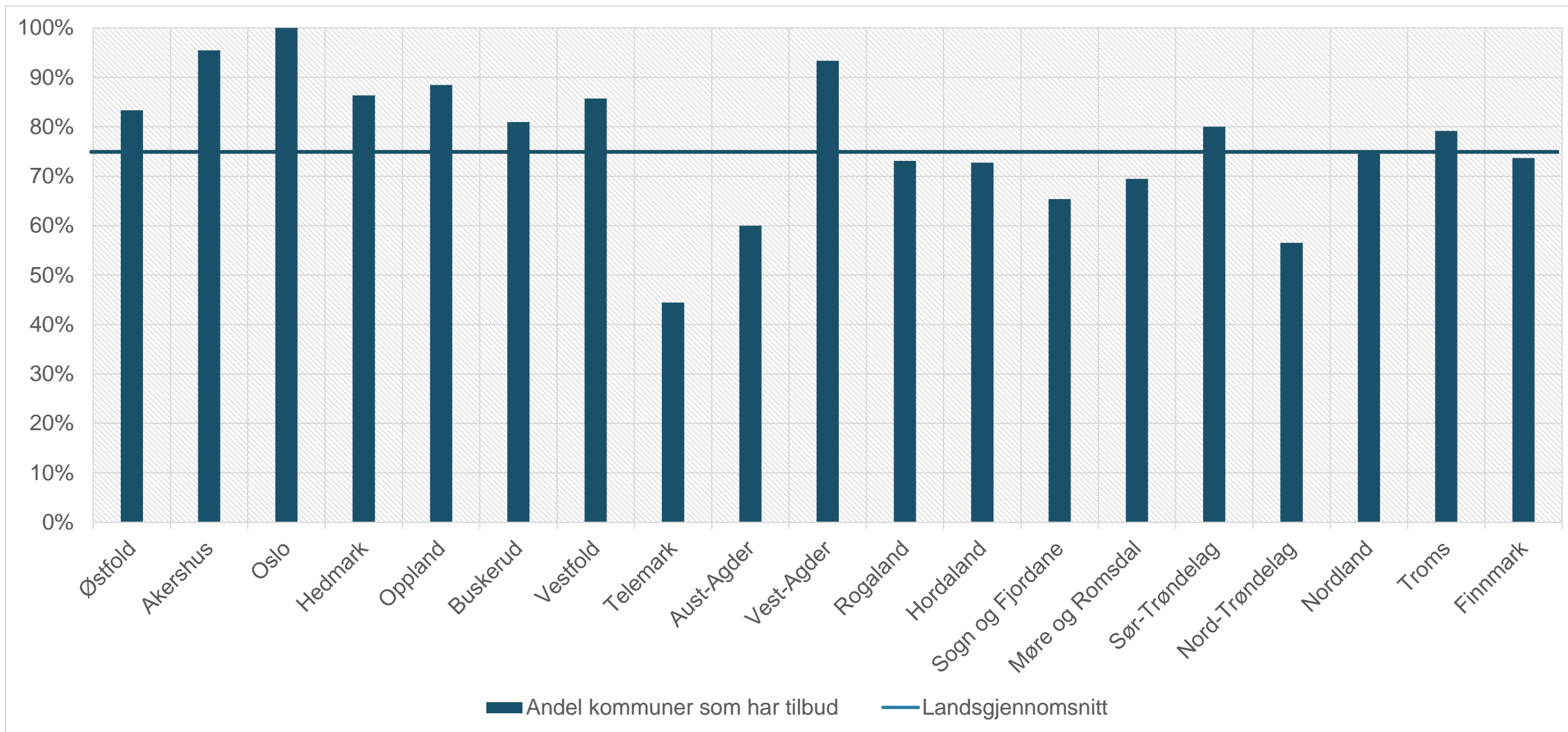
Rapportering på antall plasser i drift

Tilbud	Navn på tilbudet	Antall plasser	Dager/uke	Antall brukere	Hele plasser	Tilskuddsbeløp	Kommentar (f.eks. tilbud som ikke videreføres)
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							

Godkjenning

	Søker bekrefter å ha myndighet til å søke på vegne av kommunen, at rapporteringen er korrekt, at tilbudet oppfyller vilkårene for tilskuddet, og at kommunen aksepterer vilkårene for å motta tilskudd til etablering av nye dagaktivitetsplasser for personer med demens.
--	--

Andel kommuner med tilbud gjennom tilskuddsordningen pr. 2018

Lovfesting fra 2020

- Høring ute. Svarfrist 14.1.2019
- <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/hoeringsnotat-om-lovfesting-av-plikt-for-kommunene-til-a-tilby-dagaktivitetstilbud-til-heimebuande-personer-med-demens/id2615655/?expand=horingsnotater>
- Lovfesting fra 1.1.2020. Siste år med tilskudd neste år. Fra 2020 inn i rammetilskuddet.
- Plikt for kommunene å tilby dagaktivitetstilbud til personer med demens
  - Frihet til innretning og organisering
- Ikke individuell rett
- Ikke påvist diagnose, ikke langtidsopphold i sykehjem

§ 3-2. Kommunens ansvar for helse- og omsorgstjenester

For å oppfylle ansvaret etter § 3-1 skal kommunen blant annet tilby følgende:

1. Helsefremmende og forebyggende tjenester, herunder:
  - a. helsetjeneste i skoler og
  - b. helsestasjonstjeneste
2. Svangerskaps- og barselomsorgstjenester
3. Hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner, herunder:
  - a. legevakt,
  - b. heldøgns medisinsk akuttberedskap,
  - c. medisinsk nødmeldetjeneste, og
  - d. psykososial beredskap og oppfølging.
4. Utredning, diagnostisering og behandling, herunder fastlegeordning
5. Sosial, psykososial og medisinsk habilitering og rehabilitering
6. Andre helse- og omsorgstjenester, herunder:
  - a. helsetjenester i hjemmet,
  - b. personlig assistanse, herunder praktisk bistand og opplæring og
  - c. plass i institusjon, herunder sykehjem.
7. **Dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens**